



ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ

НОВИНИ ЗАКОНОДАВСТВА

Травень 2013

- 1. Нотаріат**
- 2. Трудове право**
- 3. Господарське право**
- 4. Зовнішньоекономічна діяльність**
- 5. Судова практика**
- 6. Інше**



РОЗДІЛ 1: НОТАРІАТ

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Наказ від 15.05.2013 N 888/5

Про затвердження Змін до Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України

Вказаним Наказом були затверджені зміни до Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України. Зокрема:

1) на підтвердження наявності номера (коду) нотаріусу подається відповідна довідка чи витяг або фотокопія сторінки паспорта з даними про реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру, фотокопія якої (якого) долучається до примірника правочину, який залишається у справах нотаріуса;

2) пункт 1 Порядку доповнено підпунктом 1.20 згідно з яким вчинення нотаріальної дії за участю фізичної особи, предметом якої є об'єкт нерухомого та рухомого майна, здійснюється нотаріусом за наявності оціночної вартості такого майна, проведеної в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2013 року N 231 «Деякі питання проведення оцінки для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства»;

3) пункт 4 Порядку доповнено підпунктом 4.22, відповідно до якого нотаріус у випадку видачі свідоцтва про право на спадщину на житловий будинок, квартиру та інше нерухоме майно вносить відомості про перехід права власності на ім'я спадкоємця до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно в порядку, установленому Порядком державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22 червня 2011 року N 703»;

4) главу 12 Порядку доповнено пунктом 4, щодо видачі нотаріусом свідоцтва про придбання нерухомого майна на аукціоні в процесі продажу майна в провадженні у справі про банкрутство:

а) придбання нерухомого майна на аукціоні під час його продажу в провадженні у справі про банкрутство оформлюється нотаріусом відповідно до статті 75 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» за місцезнаходженням такого майна шляхом видачі набувачу відповідного свідоцтва;

б) Свідоцтво про придбання майна на аукціоні видається нотаріусом на підставі акта про передання права власності на придбане майно, що підписується сторонами, та протоколу про проведення аукціону, складеного організатором аукціону.

Також у вказаному Наказі містяться вимоги до акту про передання права власності на придбане нерухоме майно та до протоколу про проведення аукціону, а також інші зміни до Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України.

[до змісту](#)



РОЗДІЛ 2: ТРУДОВЕ ПРАВО

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Лист від 15.03.2013 р. № 38/13/82-13

Щодо відпустки за особливий характер праці

У вказаному Листі Мінсоцполітики зазначило, що прибиральники службових приміщень, зайняті прибиранням загальних убиралень та санвузлів, мають право на щорічну додаткову відпустку за особливий характер праці тривалістю до 4 календарних днів. А також, що конкретна тривалість відпусток за особливий характер праці встановлюється колективним або трудовим договором залежно від часу зайнятості працівника в цих умовах. Така відпустка надається пропорційно фактично відпрацьованому часу. У розрахунок часу, що дає право працівнику на відпустку, зараховуються дні, коли він фактично був зайнятий на роботах з особливим характером праці, в цьому випадку прибиранням загальних убиралень та санвузлів, не менше половини тривалості робочого дня, встановленого для працівників цих виробництв, цехів, професій, посад.

ВИЩИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ СУД УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ ТА КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ

Лист від 07.05.2013 р. N 708/0/4-13

Про індексацію заробітної плати

ВССУ зазначив, що індексація є складовою частиною заробітної плати, є додатковою заробітною платою і, у разі порушення законодавства про оплату праці в частині її виплати, працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення належної йому індексації заробітної плати без обмеження будь-яким строком.

Вставка: Абсолютно логічне роз'яснення ВССУ. Індексація дійсно є невід'ємною частиною заробітної плати, що презюмує поширення на індексацію порядку і строків стягнення, встановлених законом для самої заробітної плати. Хоча заради справедливості треба зазначити, що особливих проблем в практичному застосуванні цих положень судами пригадати важко.

[до змісту](#)



РОЗДІЛ 3: ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Постанова від 27.05.2013р. № 367

Про внесення змін у додаток 1 до Постанови Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2009 р. N 303 (Постанова № 303 – «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від господарської діяльності з випуску та проведення лотерей і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)»)

Вказаною Постановою внесено зміни до критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від господарської діяльності з випуску та проведення лотерей і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю). Цими змінами передбачено, що до суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику відноситимуться ті, які відповідають, окрім іншого, таким ознакам: кількість пунктів розповсюдження державних лотерей перевищує 10 тис., а розмір сформованого статутного капіталу не перевищує 130 млн. грн. Планові заходи державного нагляду (контролю) за діяльністю суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику проводяться не частіше одного разу на два роки.

[до змісту](#)



РОЗДІЛ 4: ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Постанова від 14.05.2013 № 163

Про зміну строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і запровадження обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті

У вказаній Постанові зазначено, що розрахунки за операціями з експорту та імпорту товарів, передбачені в статтях 1 та 2 Закону України "Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті", здійснюються у строк, що не перевищує 90 календарних днів.

Постановою встановлено вимогу щодо обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень в іноземній валюті у вигляді валютної виручки резидентів від продажу товарів за зовнішньоекономічними договорами.

Вимога щодо обов'язкового продажу поширюється на надходження в іноземній валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів та в російських рублях.

Встановлена вимога щодо обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень із-за меж України в іноземній валюті на користь фізичних осіб (резидентів та нерезидентів) у сумі, що дорівнює або перевищує в еквіваленті 150000 гривень за місяць.

Також вказаною Постановою було внесено зміни до Правил здійснення за межі України та в Україні переказів фізичних осіб за поточними валютними неторговельними операціями та їх виплати в Україні і Главу 1 п.1.7. доповнено таким Пунктом: «виплата переказу (переказів), що надійшов (надійшли) в іноземній валюті з-за кордону на користь фізичної особи, у сумі, що дорівнює або перевищує в еквіваленті 150000 гривень за місяць, здійснюється в гривнях і зраховується на поточний рахунок отримувача переказу (переказів)»

Постанова від 14.05.2013 р. № 164

Про встановлення розміру обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті

У вказаній Постанові НБУ зазначив, що надходження в іноземній валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів та в російських рублях, на які поширюються вимоги пункту 2 Постанови № 163 (щодо надходжень в іноземній валюті у вигляді валютної виручки резидентів від продажу товарів за зовнішньоекономічними договорами), підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України в розмірі 50 процентів. Решта надходжень в іноземній валюті залишається в розпорядженні резидентів і використовується ними відповідно до правил валютного регулювання.

[до змісту](#)



РОЗДІЛ 5: СУДОВА ПРАКТИКА

ВИЩИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД УКРАЇНИ

Інформаційний Лист від 13.05.2013 р. № 01-06/796/2013

Про деякі питання реорганізації банків та розгляду справ у спорах, що виникають у виконанні господарських договорів

У зв'язку з виникненням у судовій практиці питань щодо переходу прав та обов'язків банків, що реорганізуються, до банків- правонаступників ВГСУ України вказав, що особливості припинення банку як юридичної особи згідно з частиною четвертою статті 104 Цивільного кодексу України встановлюються Законом України "Про банки і банківську діяльність" (далі - Закон). Оскільки в силу вимог статті 6 Закону банки в Україні створюються у формі публічного акціонерного товариства або кооперативного банку, обов'язковому врахуванню підлягають норми розділу XVI Закону України "Про акціонерні товариства", якими врегульовано питання припинення акціонерного товариства. У разі реорганізації банку шляхом перетворення до таких правовідносин не застосовуються норми законодавства щодо припинення юридичної особи.

Дуже вчасний і важливий лист ВГСУ. Останнім часом на банківському ринку України побільшало реорганізацій в різних формах. Відтак, виникає низка питань в сфері банківського, господарського та трудового права. На деякі з них надав відповідь ВГСУ в своєму листі.

При цьому, ВГСУ зазначив, що господарські суди мають враховувати, що в силу вимог статті 81 Закону України "Про акціонерні товариства" реорганізація акціонерного товариства здійснюється на підставі договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення), умови яких розробляються наглядовою радою кожного акціонерного товариства. Реорганізація може бути розпочата лише після затвердження Національним банком України плану реорганізації, який, крім інших необхідних заходів, повинен передбачати подання Національному банку України відповідних документів, необхідних для погодження статуту нового банку або для погодження змін до статуту існуючого банку (стаття 28 Закону).

У листі НБУ зазначено, що в разі створення банку- правонаступника внаслідок злиття/приєднання банків до нього переходить все майно та всі права і обов'язки, що існували на дату складання передавального акта. У разі створення банку- правонаступника внаслідок поділу/виділення, визначення майна та прав і обов'язків, що перейшли до нього від банку, що реорганізовується, визначається на підставі його статуту та розподільчого балансу.

ВГСУ вказав, що належними та допустимими доказами правонаступництва щодо окремого зобов'язання є відповідний договір, на підставі якого воно виникло, передавальний акт/розподільчий баланс та статут правонаступника. При цьому положення передавального акта/розподільчого балансу підлягають дослідженню судами на предмет визначення суб'єкта, до якого в результаті реорганізації перейшли права та обов'язки у відповідному зобов'язанні, а не на предмет закріплення того чи іншого договірного зобов'язання в передавальному акті/розподільчому балансі.

[к содержанию](#)



У Листі вказується, що під час розгляду справ у спорах, пов'язаних з виконанням господарських договорів, призначення економічної експертизи для визначення обсягу майна, прав і обов'язків, що перейшли до банку- правонаступника, є недоцільним, оскільки до кола завдань економічної експертизи не входять питання із визначення суті та характеру правових відносин, що виникають між сторонами правочину

ВГСУ зазначив, що стаття 609 ЦК України передбачає, що зобов'язання припиняється ліквідацією юридичної особи (боржника або кредитора), крім випадків, коли законом або іншими нормативно-правовими актами виконання зобов'язання ліквідованої юридичної особи покладається на іншу юридичну особу, зокрема за зобов'язаннями про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Однак дана стаття не пов'язує припинення зобов'язання із припиненням юридичної особи в результаті злиття, приєднання, поділу або перетворення.

Також ВГСУ наведено роз'яснення з інших питань, пов'язаних із реорганізацією банків та розгляду справ у спорах, що виникають у виконанні господарських договорів.

ВИЩИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ СУД УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ ТА КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ

Лист від 15.05.2013 р. № 101-739/0/4-13

Про деякі питання зазначення реєстраційного номера облікової картки платника податків у постановках по справах про адміністративне правопорушення

Вказаним Листом ВССУ надає відповідь на звернення щодо проблем виконання судових рішень державними виконавцями в разі відсутності у постановках по справі про адміністративне правопорушення реєстраційного номера облікової картки платника податків.

У вказаному Листі ВССУ нагадав судам про необхідність включення в судові рішення у справах, що стосуються корупційних правопорушень, паспортних даних, місце народження та проживання, дату народження осіб, щодо яких виносяться відповідні рішення, а у справах про адміністративні корупційні правопорушення, крім наведеної інформації, також реєстраційний номер облікової картки платника податків.

У Листі ВССУ вказав, що реєстраційний номер облікової картки платника податків у протоколі про адміністративне правопорушення вказувати не потрібно, тому справу про адміністративне правопорушення суду слід розглядати і в разі відсутності таких відомостей в протоколі.

У зв'язку із цим, відсутність у протоколі про адміністративне правопорушення та інших матеріалах справи відомостей про реєстраційний номер облікової картки платника податків не може бути підставою для його повернення для належного оформлення уповноваженими особами, оскільки вирішення питання про притягнення до адміністративної відповідальності не потребує з'ясування відомостей щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків.

2) Лист від 07.05.2013 р. № 709/0/4-13 «Про визначення юрисдикції спору про стягнення заробітної плати у випадку банкрутства боржника».



У вказаному листі ВССУ зазначив, що з 19.01.2013 р. справи у спорах про стягнення заробітної плати з боржника, щодо якого порушено справу про банкрутство (а також з відновлення на роботі посадових та службових осіб боржника), віднесені до компетенції господарських судів. Справи про банкрутство боржника, відкриті господарськими судами до 19.01.2013 р., не впливають на визначення юрисдикції справ про стягнення з боржника зарплати і їх слід розглядати в порядку цивільного судочинства.

3) Лист від 16.05.2013 р. N 24-753/0/4-13 «Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування»

У вказаному Листі надається узагальнена судова практика розгляду цивільних справ про спадкування.

Зокрема, ВССУ вказує, що у разі якщо відсутність умов для одержання в нотаріальній конторі свідоцтва про право на спадщину не підтверджена належними доказами, а саме відмовою нотаріуса у видачі свідоцтва про право на спадщину, це може бути підставою для відмови у позові, а не відмови у відкритті провадження у справі (п. 1 ч. 2 ст. 122 ЦПК), закриття провадження у справі (п. 1 ч. 1 ст. 205 ЦПК) або залишення позовної заяви без розгляду (ст. 207 ЦПК).

ВССУ у Листі звертає увагу також на те, що:

1) якщо спадщина відкрилась після 01 липня 2003 року та не була прийнята ніким зі спадкоємців, що мають право спадкування на підставі ЦК УРСР, право спадкування виникає також у спадкоємців за законом третьої, четвертої та п'ятої черг ("нових черг") відповідно до статей 1263 - 1265 ЦК. Позовні вимоги таких осіб про визначення додаткового строку для прийняття спадщини підлягають задоволенню відповідно до встановлених обставин.

2) у разі відсутності державної реєстрації права власності на нерухоме майно, створене та оформлене в передбаченому законом порядку до набрання чинності Законом України від 1 липня 2004 року "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень", спадкоємці, які прийняли спадщину, мають право на оформлення спадкових прав шляхом звернення до нотаріальної контори за видачею свідоцтва про право на спадщину;

3) у спорах про визнання права власності в порядку спадкування на самочинно збудовані будівлі слід звернути увагу на визначення належного відповідача. Як правило, належним відповідачем у справі про визнання права власності в порядку спадкування на самочинне будівництво є відповідна місцева рада, до компетенції якої належить вирішення питання щодо розпорядження землями відповідних територіальних громад, передачі земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб, надання земельних ділянок у користування із земель комунальної власності (статті 8 - 12 Земельного кодексу України (далі - ЗК)); вирішення питання вибору, вилучення (викупу) земельних ділянок, надання дозволу на будівництво об'єктів містобудування; вирішення питання щодо розташування та проектування нового будівництва, здійснення реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єктів містобудування та упорядкування територій (ст. 12 Закону України "Про планування і забудову територій").

ВССУ у Листі звертає увагу і на інші питання пов'язані із спадкуванням.



ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

Постанова Пленуму Вищого Адміністративного Суду України від 20 травня 2013 року N 8

Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів

Вказана Постанова Пленуму ВАСУ була прийнята з метою забезпечення правильного й однакового визначення юрисдикції адміністративних судів.

У Постанові зазначено, що для розгляду спору адміністративним судом необхідно встановити публічно-правовий зміст (характер) спору. Для з'ясування характеру спору суди повинні враховувати, що протилежним за змістом є приватноправовий спір. Це означає, що в основі розмежування спорів лежить поділ права на публічне та приватне. При цьому, потрібно враховувати, що спір набуває ознак публічно-правового за умов не лише наявності серед суб'єктів спору публічного органу чи посадової особи, а й здійснення ним (ними) у цих відносинах владних управлінських функцій (діяльність усіх суб'єктів владних повноважень з виконання покладених на них Конституцією чи законами України завдань).

Старе як світ питання розмежування компетенції судів знайшло чергове відображення в цьому листі. ВАСУ в черговий раз нагадав про необхідність правильного визначення критеріїв розмежування, а саме наголосив на з'ясуванні характеру спору (публічно-правовий чи приватноправовий). Наведено і приклад спорів, які повинні розглядатися адміністративними судами, серед яких зазначені земельні спори фізичних і юридичних осіб з органом місцевого самоврядування. Остання позиція доволі часто є предметом спорів між адміністративною юстицією та загальними судами.

ВАСУ вказав, які спори підлягають розгляду адміністративними судами. До них належать:

- спори з приводу державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, змін до установчих документів юридичних осіб та зміни імені або місця проживання фізичних осіб - підприємців, припинення юридичних осіб та підприємницької діяльності фізичними особами - підприємцями, зміни мети установи у встановленому законом порядку тощо;

- спори за позовом Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку відповідно про припинення юридичної особи – емітента;

- спори з приводу оскарження дій або бездіяльності державного реєстратора, державного кадастрового реєстратора, нотаріуса, державного виконавця;

- спори щодо дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень з приводу видачі державних актів на право власності або постійного користування на земельну ділянку;

- спори за участі Державної архітектурно-будівельної інспекції України та її територіальних органів, у тому числі й ті, які виникають під час виконання повноважень у сфері державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду та у сфері ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури;

- спори за участі Фонду соціального страхування від нещасних випадків та участі його робочих органів;

- справи щодо оскарження рішень медико-соціальних експертних комісій;



- справи про оскарження постанови прокурора, яка приймається для здійснення перевірки;
- спори між особою, на майно якої накладено арешт у виконавчому провадженні і яка не є боржником у цьому провадженні, та органом державної виконавчої служби - суб'єктом владних повноважень з приводу рішень, дій чи бездіяльності, прийнятих (вчинених) під час проведення опису та арешту майна, що не пов'язані з визнанням права власності на арештоване майно;
- земельні спори фізичних чи юридичних осіб з органом місцевого самоврядування як суб'єктом владних повноважень, пов'язані з оскарженням його рішень, дій чи бездіяльності, а також інші спори.

Також ВАСУ наведено роз'яснення з інших питань визначення юрисдикції адміністративних судів.

Постанова Пленуму Вищого Адміністративного Суду України від 20 травня 2013 року N 7

Про судові рішення в адміністративній справі

Вказана Постанова Пленуму ВАСУ була прийнята з метою забезпечення правильного й однакового застосування адміністративними судами норм Кодексу адміністративного судочинства України.

У Постанові зазначено вимоги, які ставляться до судових рішень. Зокрема, до змісту рішення, яке повинно відповідати приписам КАС України, а саме: щодо повноти, зрозумілості, чіткості, обов'язково містити вступну, описову, мотивувальну і резолютивну частини з додержанням зазначеної послідовності. При цьому, ВАСУ вказує на вимоги, які ставляться до змісту кожної із зазначених частин рішення.

У зазначеній Постанові також вказується на те, що у випадку задоволення позову про визнання протиправним рішення суб'єкта владних повноважень чи його окремих положень суд повинен зазначити про це в судовому рішенні та одночасно застосувати один із встановлених законом способів захисту порушеного права позивача: про скасування або визнання нечинними рішення чи окремих його положень. При цьому суди повинні мати на увазі, що одночасне застосування обох способів захисту порушеного права - визнання спірного акта нечинним та скасування такого акта - є помилковим.

ВАСУ вказує, що суд визначає, що рішення суб'єкта владних повноважень є нечинним, тобто втрачає чинність з певного моменту лише на майбутнє, якщо на підставі цього рішення виникли правовідносини, які доцільно зберегти.

У Постанові зазначається про обов'язковість врахування судами того, що є неприпустимим роз'яснення судового рішення, ухваленого суддею одноособово, судом у колегіальному складі. Так само є неприпустимим роз'яснення судового рішення, ухваленого судом у колегіальному складі, суддею одноособово.

ВАСУ також зазначив, що роз'яснення судових рішень, які не підлягають примусовому виконанню, певним строком не обмежене.

Також ВАСУ наведено роз'яснення з інших питань застосування норм процесуального права.

[до змісту](#)



РОЗДІЛ 6: ІНШЕ

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Лист від 31.05.2013 р. № 48-104/1280/6433

Роз'яснення з питань обов'язкового фінансового моніторингу

Вказаним Листом НБУ надав роз'яснення щодо застосування статті 15 Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму".

У Листі вказано, що для здійснення аналізу фінансових операцій щодо наявності ознаки обов'язкового фінансового моніторингу, визначеної пунктом 4 частини першої статті 15 Закону, не враховуються: залишок по рахунку, який передував внесенню готівкових коштів; наявність коштів, отриманих за умовами овердрафт.

Не підлягають фінансовому моніторингу за цією ознакою фінансові операції із внесення на рахунок готівкових коштів на суму 150000 гривень і більше, якщо того самого або наступного операційного дня за відповідним рахунком проводились лише фінансові операції з перерахування клієнтом коштів на власний рахунок; фінансові операції зі зняття клієнтом коштів готівкою; фінансові операції із перерахування іншим особам коштів у розмірі, що є меншим, ніж 150000 гривень.

Таким чином, обов'язковому фінансовому моніторингу за відповідною ознакою підлягатиме кожна фінансова операція із зарахування протягом одного дня на рахунок готівкових коштів, яка проводилась на суму 150000 гривень і більше (в день проводилось дві або більше таких фінансових операцій), якщо того самого або наступного операційного дня після зарахування готівкових коштів здійснювалось хоч одне перерахування іншій особі коштів, сума якого дорівнює чи перевищує загальну суму вищезазначених зарахувань готівкових коштів.

[до змісту](#)



ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ

НОВИНИ ЗАКОНОДАВСТВА

Травень 2013



Олександр Оніщенко

Керуючий партнер, адвокат
АК «Правочин»



Інна Круцук

Молодший юрист
АК «Правочин»